

**Informacja z działań
Wojewódzkiego Zespołu
do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi
zrealizowanych w roku 2023**

Podstawą działania Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi jest Zarządzenie Wojewody Wielkopolskiego z 29 kwietnia 2015 r. wydane w oparciu o:

- art. 22 pkt 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) mówiący o tym, że do zadań wojewody należy koordynowanie, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi,
- art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), który daje wojewodzie możliwość tworzenia zespołów doradczych.

Organizacja i koordynacja działań Zespołu prowadzone są w Wydziale Polityki Społecznej we współpracy z Wydziałem Spraw Cudzoziemców Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. W skład Zespołu wchodzi Przedstawiciele instytucji i organizacji, których zadaniem jest przeciwdziałanie zjawisku handlu ludźmi oraz udzielanie ochrony i wsparcia ofiarom tego przestępstwa.

Zespół współpracuje też z Krajowym Centrum Interwencji Kryzysowej oraz z Fundacją Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie danych przekazanych przez Przedstawicieli Instytucji i Organizacji wchodzących w skład Zespołu, są nimi:

- Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu,
- Kuratorium Oświaty w Poznaniu,
- Migrant Info Point,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

oraz ww. Wydział Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu.

Obecnie działania Zespołu są prowadzone w oparciu o **Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2022 – 2024** (kolejny z następujących po sobie dokumentów określających zadania z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi), realizowany przez Departament Analiz i Polityki Migracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Współpraca Uczestników Zespołu obejmuje następujące obszary działań:

1. Działania prewencyjne

2. Wsparcie i ochrona ofiar
3. Ściganie przestępstwa handlu ludźmi
4. Działania szkoleniowe
5. Badania dotyczące problematyki handlu ludźmi

W roku 2023 spotkania Zespołu odbyły się 29 maja oraz 25 października w ramach obchodów Europejskiego Dnia Przeciw Handlowi Ludźmi. Nadto, na bieżąco odbywały się spotkania i konsultacje poszczególnych członków Zespołu w ramach grup roboczych realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem handlowi ludźmi.

Handel ludźmi to przestępstwo o globalnej skali, jest trzecim pod względem dochodów nielegalnym biznesem (po handlu bronią i narkotykami). Handel ludźmi jest zjawiskiem podlegającym dynamicznym przemianom, którego nasilenie zaobserwowano w Polsce na początku lat 90-tych XX w. Obecnie Polska nie jest już tylko krajem pochodzenia ofiar, ale także krajem tranzytowym, przez który odbywa się transfer ofiar z Europy Wschodniej do Europy Zachodniej oraz krajem docelowym dla ofiar wykorzystywanych głównie w prostytucji i pracy przymusowej.

Zjawiskiem przybierającym na sile jest zjawisko pracy przymusowej. Możliwość otrzymania pracy, która zapewniałaby godne warunki bytowe dla siebie oraz rodziny sprawia, iż wiele osób skłania się do wyjazdu. Ofiary handlu ludźmi najczęściej są rekrutowane w swoich krajach pochodzenia, często za pośrednictwem lokalnych agencji pośrednictwa pracy, gdzie są wprowadzane w błąd, co do warunków zakwaterowania i płacy. Po przybyciu do kraju docelowego nieuczciwi pracodawcy często odbierają cudzoziemcom dokumenty tożsamości, a warunki zakwaterowania i pracy znacznie odbiegają od powszechnie przyjętych norm. Ofiarom nie są wypłacane wynagrodzenia za pracę, a często naliczane są dodatkowe należności (kary), w ten sposób sprawcy tworzą wobec cudzoziemców fikcyjną „spiralę długu”.

Uczestnicy spotkań Zespołu, jako najbardziej skuteczne metody w eliminowaniu zagrożeń związanych z handlem ludźmi wymieniali takie działania, jak:

- podnoszenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zjawiska handlu ludźmi,
- prewencja skierowana do młodzieży, zwłaszcza kończącej szkołę średnią,
- szkolenia dla służb, które mogłyby mieć kontakt z potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi,
- Kontrole legalności zatrudnienia osób w firmach.

W ramach spotkań Zespołu omawiano kwestię związane z wzrostem potencjalnych zachowań mogących świadczyć o zagrożeniu zjawiskiem handlu ludźmi.

DZIAŁANIA PREWENCYJNE

W ramach działań profilaktycznych prowadzone jest rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, broszur i plakatów dotyczących tematyki handlu ludźmi. Wyżej wymienione materiały są rozpowszechniane w językach ukraińskim, wietnamski, angielskim i polskim.

Przedstawiciele Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi uczestniczyli w dniu 31 marca 2023 r. w hali Międzynarodowych Targów Poznańskich w wydarzeniu „Targi pracy i kariery dla osób z Ukrainy”. W ramach wydarzenia rozpowszechniane były ulotki oraz broszury informacyjne, wyświetlany był spot fundacji „La Strada” – „Trafikoteka 1” oraz przeprowadzane były rozmowy z osobami szukającymi pracy mające na celu uwrażliwienie ich na potencjalne oszustwa ze strony nieuczciwych pracodawców.

W ramach tożsamych działań w dniu 27 czerwca 2023 r. w Centrum Wsparcia Rodzin dla Uchodźców z Ukrainy przedstawiciele Zespołu uczestniczyli w wydarzeniu "Lokalne Targi Pracy i Kariery 2.0". W ramach Targów przedstawicielka Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu wygłosiła krótką prelekcję dotyczącą pracy przymusowej oraz potencjalnych sygnałów, zachowań ze strony pracodawcy mogących świadczyć o wykorzystywaniu oraz procederze pracy przymusowej czy handlu ludźmi. W ramach wydarzenia Zespół miał swoje stanowisko, na którym rozpowszechniał materiały dotyczące przeciwdziałaniu handlowi ludźmi.

W zakresie profilaktycznych działań prowadzonych przez Policję w roku 2023 jako wybrane działania zrealizowane przez policjantów Wydziału Prewencji KWP w Poznaniu i jednostki podległe KPP/KMP województwa wielkopolskiego wymienić należy:

- spotkania edukacyjno - warsztatowe w Centrum Integracji Cudzoziemców z udziałem pracowników Centrum oraz wolontariuszami Fundacji „Leszno dla Ukrainy”,
- konkurs *Poznaj swoje prawa w pracy* na terenie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie przeprowadzono prelekcje jak przygotować się do bezpiecznej podróży, zarówno w celach turystycznych jak i zarobkowych. W trakcie spotkania zaprezentowano spot dot. tematyki handlu ludźmi opracowany przez KGP,
- udział w Targach Edukacyjnych w Poznaniu na terenie MTP, policjanci Wydziału Prewencji wraz z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Poznaniu popularyzowali tematykę ogólnopolskiego projektu *Identyfikacja ofiar handlu ludźmi jako podstawa uzyskania wsparcia*. Przeprowadzili szereg rozmów z młodzieżą poszukującą pomocy w znalezieniu interesujących ofert edukacyjnych przekazując wskazówki jak przygotować się do podjęcia bezpiecznej pracy zarobkowej,
- udział w konferencji pn. „Dni Różnorodności” zorganizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu w trakcie której wygłoszono prelekcję dla pracowników placówek samorządowych, pracowników sfery budżetowej, szkół na temat „*Nie daj się sprzedać współcześnie o handlu ludźmi*”

- udział w festynie odbywającym się na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich z okazji Dnia Dziecka organizowanego dla osób z Ukrainy/Polaki. W trakcie działań profilaktycznych rozpowszechniano wiedzę na temat handlu ludźmi, przekazywano materiały prewencyjne o wskazanej problematyce,
- wyświetlanie spotu dot. problematyki handlu ludźmi podczas Letniej Nocy Filmowej zorganizowanej przez Muzeum w Turku.

Nadto, Wydział Prewencji KWP w Poznaniu wspólnie z Zespołem Badań Antroposkopijnych Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Poznaniu, oraz Caritas Archidiecezji Poznańskiej w ramach projektu *Zapewnienie ochrony i usług integracyjnych UNHCR* opracowali dwujęzyczną ulotkę dot. problematyki handlu ludźmi, która została przekazana do jednostek Policji województwa wielkopolskiego w formie elektronicznej (pdf), celem rozpowszechnienia i wykorzystania w trakcie prowadzonych działań prewencyjnych o tematyce handlu ludźmi.

Policjanci Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu opracowali ulotkę informacyjną dot. handlu ludźmi, która jest rozpowszechniana głównie wśród nauczycieli i uczniów szkół średnich z miasta Kalisz i powiatu kaliskiego.

Dodatkowo policjanci województwa wielkopolskiego podejmowali ciekawe inicjatywy w zakresie upowszechniania wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi wśród młodzieży szkolnej oraz osób poszukujących pracy.

W lutym 2023 r. w Ośrodku Kształcenia Zawodowego w Wolsztynie odbyło się szkolenie dla podopiecznych lokalnego oddziału Hufca Pracy – uczniów Szkoły Podstawowej oraz Szkoły Branżowej. W trakcie spotkania specjaliści Okręgowej Inspekcji Pracy w Poznaniu przedstawili zagadnienia prawa pracy dla młodocianych, natomiast policjantka Wydziału Prewencji KWP w Poznaniu zapoznała uczniów z tematyką handlu ludźmi. W trakcie szkolenia zaprezentowano spot kampanii prowadzonej przez KGP.

W kwietniu przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Pracy oraz przedstawicielami Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu na terenie KPP Oborniki spotkania z młodzieżą klas maturalnych na temat zatrudnienia młodocianych na terenie Polski oraz przygotowania do wyjazdu za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej aby nie stać się ofiarą handlu ludźmi.

Na terenie Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu w maju prowadzono działania profilaktyczne m.in. pod kątem handlu ludźmi. na temat praw pracy młodocianych oraz niebezpieczeństw związanych z podejmowaniem pracy za granicą ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia jakim jest handel ludźmi.

Działania prewencyjne realizowane przez Wielkopolskie Kuratorium Oświaty dotyczą przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży i prowadzone były w następujących formach:

- upowszechnianiu na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu innowacji pedagogicznych oraz dobrych praktyk w ww. zakresie,
- zamieszczaniu na stronie www.ko.poznan.pl materiałów informacyjnych,
- rozpowszechnianiu materiałów dotyczących powyższej tematyki;

Wielopolski Urząd Pracy w Poznaniu od początku września 2022 r. do końca grudnia 2023 r. prowadził działania, związane z migracjami i podejmowaniem pracy przez tzw. uchodźców wojennych w trybie Specustawy z Ukrainy, pn. „Pomoc dla Ukrainy - doradztwo dla uchodźców i migrantów”.

W ramach projektu Wielopolski Urząd Pracy w Poznaniu oferował doradztwo zawodowe dla cudzoziemców – obywateli Ukrainy, w tym uchodźców wojennych z Ukrainy. Była to szeroko rozumiana pomoc w szukaniu pracy. W ofercie można było znaleźć wsparcie w planowaniu ścieżki zawodowej i przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych, naukę budowania korzystnego wizerunku na etapie rekrutacji, a także pomoc w podjęciu decyzji o założeniu własnej działalności gospodarczej oraz szereg informacji o lokalnym rynku edukacyjno – zawodowym.

Z uwagi na fakt, że większość uchodźców nie znała j. polskiego i miało trudne doświadczenia wojenne, była to grupa szczególnie narażona na niebezpieczeństwo ew. nowych zagrożeń. Od początku września 2022 r. do końca grudnia 2023 r. z konsultacji doradczych skorzystało 429 osób (wszyscy to cudzoziemcy, obywatele Ukrainy). Z czego zdecydowana większość – 376 osób, to uchodźcy, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy.

Działania w Poznaniu prowadzone były głównie na terenie punktu recepcyjnego na Międzynarodowych Targach Poznańskich przy współpracy z Caritas Archidiecezji Poznańskiej, a od lipca 2023 r. w Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas przy ul. Dąbrowskiego. Natomiast działania w Oddziałach Zamiejscowych WUP w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile prowadzone były m. in. przy współpracy z Centrami Integracji Cudzoziemców (ROPS).

Pomimo zakończenia projektu, wsparcie doradców zawodowych z WUP w Poznaniu, będzie kontynuowane w Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas także w 2024 r. Informacje dotyczące projektu publikowane są na stronie internetowej <https://wuppoznan.praca.gov.pl/ukraina>

Migrant Info Point skupia się na wsparciu formalno-prawnym migrantów mieszkających w Poznaniu i okolicach. Podczas porad i spotkań pracownicy organizacji pozarządowej ostrzegają i informują swoich beneficjentów o zagrożeniach związanych z handlem ludźmi, szczególnie podczas poszukiwania pracy, delegacji, wyjazdów zagranicznych/wolontariackich, wymian studenckich.

Migrant Info Point podejmuje współpracę z innymi organizacjami, działającymi w obszarach przeciwdziałania handlowi ludźmi. Bierzymy udział w szkoleniach, w celu wzmocnienia kompetencji w kwestiach identyfikacji i wspierania ofiar handlu ludźmi.

Dodatkowo, Migrant Info Point podjął współpracę z fundacją „La Strada” w celu wsparcia osoby z takim doświadczeniem w uzyskaniu numeru PESEL.

W 2023 roku w ramach zadań Wydziału Spraw Cudzoziemców Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego wykonano następujące działania:

- przekazywanie informacji o zagrożeniach związanych z handlem ludźmi poprzez pracowników zaangażowanych w prowadzenie punktów informacyjnych i infolinii. Pracownicy Wydziału Spraw Cudzoziemców w codziennym kontakcie z beneficjentami są wyczuleni na nieprawidłowości, przeprowadzają krótką rozmowę z Cudzoziemcami.

W dniu 21 września 2023 r. Wydział Spraw Cudzoziemców zorganizował Dzień Otwarty dla Cudzoziemców w ramach którego zainteresowane osoby mogły zapoznać się z tematyką zapobiegania handlowi ludźmi – Wojewódzki Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi miał zapewnione swoje stanowisko, a także uzyskać pomoc w punktach obsługi organów i instytucji, które brały udział w tym wydarzeniu.

Dodatkowo na portalu Wydziału Spraw Cudzoziemców umieszczony został blok informacyjny dotyczący zapobiegania handlowi ludźmi.

IDENTYFIKACJA I WSPARCIE OFIAR HANDLU LUDŹMI

Według informacji udzielonych przez Oddział Straży Granicznej Poznań – ławica ofiary handlu ludźmi zaczynają same szukać pomocy, świadomość na temat tego zjawiska wzrasta. Pracownik Straży Granicznej zauważył tendencję wzrostową zgłoszonych podejrzeń o przestępstwie handlu ludźmi – w roku 2022 odnotowano 44 przypadki, natomiast w roku 2023 101 przypadki (dane na dzień 25.10.2023 r.).

Wydział Spraw Cudzoziemców Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w roku 2023 prowadził 4 postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi.

ŚCIGANIE PRZESTĘPSTWA HANDLU LUDŹMI

W Wydziale Kryminalnym KWP w Poznaniu funkcjonuje Zespół do Walki z Handlem Ludźmi, który na bieżąco monitoruje zdarzenia dot. przedmiotowego zagadnienia. Analizie poddawane są informacje dotyczące osób trudniących się nierządem oraz nakłaniających do prostytucji i czerpiących z tego procederu korzyści majątkowe.

Policjanci KPP w Ostrzeszowie wraz z strażnikami granicznymi przeprowadzili wspólną kontrolę legalności zatrudnienia na terytorium RP. Wytypowano 1 duży zakład pracy, gdzie skontrolowano 21 pracowników – ob. Filipin i Indii.

SZKOLENIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA HANDLOWI LUDŹMI

Funkcjonariusze Policji w trakcie szkolenia zawodowego dzielnicowych i kierowników na terenie powiatu szamotulskiego brali udział w przeprowadzonych prelekcjach na temat algorytmu postępowania w przypadku ujawnienia ofiary handlu ludźmi.

W Komendzie Miejskiej Policji w Kaliszu zorganizowano szkolenie dla policjantów dzielnicowych w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej, zasad postępowania z ofiarami handlu ludźmi oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami.

Ponadto, Policjant Wydziału Prewencji KMP w Poznaniu uczestniczył w szkoleniu organizowanym przez Krajowe Biuro Informacji i Poszukiwań PCK z siedzibą w Warszawie poświęconym działalności Polskiego Czerwonego Krzyża pn. „*Przywracanie utrzymanie więzi rodzinnych*”. Podczas spotkania poruszane były zagadnienia dotyczące m.in. sposobu uzyskania pomocy w poszukiwaniach krewnych zaginionych, którzy mogli zostać zatrzymani lub z którymi nie ma kontaktu.

Dodatkowo, dzielnicowi z KPP w Ostrowie Wlkp., brali udział w lokalnym doskonaleniu zawodowym dot. tematyki handlu ludźmi.

Policjanci Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wlkp. przeprowadzili szkolenia dla pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wlkp. a także szkolenie dla nauczycieli ostrowskich szkół.

W dniu 12 września 2023 r. w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu zostało zorganizowane szkolenie przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM) dotyczące identyfikacji i wsparcia wobec ofiar handlu ludźmi oraz programu pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji. W szkoleniu brali udział pracownicy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz członkowie Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Ministerstwo Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej prowadzi cykliczne szkolenia skierowane do pracowników służb społecznych nt. przeciwdziałania handlowi ludźmi, identyfikowania ofiar oraz udzielania pomocy ofiarom tego przestępstwa.

W 2023 r. w ww. szkoleniu uczestniczyli wytypowani przez Wojewódzki Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, pracownicy następujących Jednostek:

- w edycji szkolenia przeprowadzonej od 8 do 10 maja 2023 r.:
 - Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie,
- w edycji szkolenia przeprowadzonej od 20 do 22 listopada 2023 r.:
 - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

Informację przygotowała:

Olga Rakowska
Koordynator
Wojewódzkiego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi